

**Notitie over de inhoud
van het
Milieueffectrapport
Monnikenberg
Hilversum**

Zorgpark en landgoed

11 maart 2011

Colofon

Titel

Notitie over de inhoud van
het MER Monnikenberg
Hilversum

Opdrachtgever

Tergooiziekenhuizen
(penvoerder),
MEREM behandelcentra,
HPG, GNR

Auteurs(s)

Jaap de Zeeuw

Projectleider

Jaap de Zeeuw

Projectnummer

TZMB0021

Goedgekeurd door

Bertine Koks

Paraaf

Zonder voorafgaande, schriftelijke
toestemming van de opdrachtge-
ver of bureau RuimteWerk is het
niet toegestaan deze uitgave of
delen ervan te vermenigvuldigen
of op enige wijze openbaar te ma-
ken.

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Voornemen	5
1.2	M.e.r.-beoordeling	5
1.3	Plan-MER	6
2	De plan-m.e.r.-procedure	7
2.1	Plan-m.e.r.-plicht	7
2.2	Stappen plan-m.e.r.-procedure	7
3	De planontwikkeling tot nu toe	9
3.1	Inleiding / voorgeschiedenis	9
3.2	Eerste fase ontwikkeling	10
3.3	Tweede fase ontwikkeling	11
3.4	Derde fase ontwikkeling: Masterplan	14
4	Reikwijdte plan-m.e.r. Monnikenberg	17
4.1	Programma	17
4.2	Afbakening studiegebied	18
4.3	Varianten	18
5	Milieueffectbeoordeling	20
5.1	Inleiding	20
5.2	Beoordelingskader	20
5.3	Wijze van beoordeling	23
6	Onderzoeksagenda	24
6.1	Verkeer	24
6.2	Geluid	25
6.3	Luchtkwaliteit	25
6.4	Externe veiligheid	26
6.5	Bodem en water	26
6.6	Natuur	29
6.7	Landschappelijke waarden, cultuurhistorie en archeologie	31

Bijlagen	34
Bijlage 1: Bronnen	35

1 Inleiding

1.1 Voornemen

De Tergooiziekenhuizen, MEREM Behandelcentra, Hugenholtz Property Group (HPG) en Goois Natuur Reservaat (GNR), hebben voor het gebied Monnikenberg te Hilversum een ambitieus Masterplan op laten stellen voor een zorgpark en een landgoed.

Het zorgpark krijgt een programma van totaal (inclusief uitbreidingsmogelijkheden) ca. 136.000 m² voor zorg en zorggerelateerde functies. Ten behoeve hiervan wordt tevens een gebouwde parkeervoorziening voor 1500 parkeerplaatsen aangelegd, met een oppervlakte van ca. 44.000 m² vloeroppervlak.

Verder is in het plan ook voorzien in verschillende vormen van wonen: circa 700 woningen, waaronder tenminste 300 zorgwoningen.

De ontwikkeling van de Monnikenberg biedt kansen voor de ontwikkeling van een voor Nederlandse begrippen uniek concept voor een zorgcampus, kansen voor natuur en ecologie, het in oude glorie herstellen van het oude landgoed en het ontwikkelen van bijzondere nieuwe woonconcepten. Daarbij is het bereiken van een maximale kwaliteit voor zorg, wonen, recreëren en landschap het streven.

1.2 M.e.r.-beoordeling

Zoals hierboven aangegeven, zal in het plangebied bebouwing in de vorm van zorggebouwen en woningen in een groene setting worden toegevoegd. De hoeveelheid bebouwing zal ten opzichte van de huidige situatie, met name aan de westzijde, behoorlijk toenemen. Omdat het gebied op dit moment voornamelijk een groene invulling heeft, zal de invloed van de beschreven ontwikkeling moeten worden onderzocht.

Daar waar bebouwing wordt toegevoegd zullen bomen worden gekapt, elders worden echter de bestaande lanen aangevuld en voor een deel toegevoegd, waarmee het landgoed in de oude glorie hersteld zal worden. Daarnaast zal ook de groene structuur wijzigen, omdat water wordt toegevoegd vanwege de aanleg van waterbergingen.

De nieuwe ontwikkeling zal een toename van de verkeersbewegingen tot gevolg hebben. De mogelijk effecten daarvan voor met name geluidhinder in de directe omgeving, zijn afhankelijk van de precieze ligging van de ontsluitingen en parkeervoorzieningen en de routing over het terrein.

Er wordt ook invloed van de ontwikkeling verwacht op de natuurlijke habitat. De effecten van de veranderingen aan de westzijde van het plangebied op de ecologische hoofdstructuur (EHS) (oostzijde plangebied en omgeving plangebied) en de aanwezige flora- en fauna soorten, zullen daarom nauwkeurig in kaart worden gebracht. Daarbij worden overigens tevens de aan te leggen ecoducten betrokken, die als autonome ontwikkeling, eveneens (een positieve) invloed op de EHS hebben.

In het rapport “M.e.r.-beoordeling Monnikenberg Hilversum, zorgpark en landgoed” van januari 2011, is de conclusie getrokken dat ondanks het feit dat het initiatief onder de drempelwaarde van een zogenaamd ‘stadsproject’ (categorie 11.2 uit de D-lijst van het Besluit-m.e.r., 200.000 m²) blijft, de omstandigheid van de locatie (namelijk een gebied met natuur en cultuurhistorische waarde, en de omgeving van het plangebied met delen van de ecologische hoofdstructuur (EHS) en andere natuurgebieden) maakt, dat gesproken kan worden van ‘mogelijke nadelige gevolgen voor het milieu’. Daarom is er vanuit de wettelijke regeling en de jurisprudentie sprake van m.e.r.-beoordelingsplicht.

De consequentie van de m.e.r.-beoordelingsplicht is, dat het bestemmingsplan Monnikenberg, dat deze ontwikkeling mogelijk zal maken, plan-m.e.r.-plichtig is.

Er dient dus voor het bestemmingsplan Monnikenberg een plan-MER opgesteld te worden.

1.3 Plan-MER

Om een bouwtitel te verkrijgen voor deze plannen moet het Masterplan doorvertaald gaan worden in een bestemmingsplan. Zoals aangegeven, is geconstateerd dat er sprake is van een milieueffectrapportage-plicht (m.e.r.-plicht). Er zal dus, zoals al gesteld, bij het bestemmingsplan een zogenaamd plan-milieueffectrapport (plan-MER) opgesteld dienen te worden.

De initiatiefnemer ziet het opstellen van een (plan)MER overigens als een kans om zowel de positieve als de negatieve effecten van de ontwikkeling helder in kaart te brengen en goed te betrekken bij de verdere ontwikkeling en de besluitvorming over het zorgpark en het landgoed.

Om dit plan-MER goed te kunnen vormgeven en het daarvoor benodigde onderzoek af te bakenen, is onderhavige “Notitie over de inhoud van het milieueffectrapport” opgesteld. Een dergelijke notitie wordt ook wel een “Nota Reikwijdte en Detailniveau” genoemd.

2 De plan-m.e.r.-procedure

2.1 Plan-m.e.r.-plicht

In hoofdstuk 1 is al geconstateerd dat er met betrekking tot de ontwikkeling van het project Monnikenberg een plan-m.e.r.-plicht is ontstaan. Er dient daarom een uitgebreide m.e.r.-procedure te worden doorlopen.

In paragraaf 2.2. worden de stappen van deze procedure beschreven.

2.2 Stappen plan-m.e.r.-procedure

De procedurestappen van de plan-m.e.r. procedure zijn sinds de laatste wetswijziging enigszins veranderd. De veranderingen zijn:

- in de voorfase moet de gelegenheid geboden worden om zienswijzen in te dienen op het voornemen tot het voorbereiden van een plan;
- een toetsingsadvies van de (onafhankelijke) Commissie voor de m.e.r. van alle plan-MER'en is verplicht. Dat was in het verleden alleen verplicht voor de plannen in de ecologische hoofdstructuur (EHS) of voor plannen waarvoor een passende beoordeling opgesteld moet worden.

De plan-m.e.r.-procedure voor Monnikenberg ziet er nu in stappen als volgt uit:

1. Mededeling van het project

De initiatiefnemer, in het onderhavige geval een samenwerking van Tergooiziekenhuizen, MEREM behandelcentra, HPG en GNR, die een aanvraag wil indienen voor een bestemmingsplan (of een vergunning) welke m.e.r.-plichtig is, deelt dit schriftelijk aan het bevoegde gezag, in dit geval de gemeente Hilversum, mede.

2. Kennisgeving en inspraak

Het bevoegd gezag, de gemeente Hilversum, geeft zo spoedig mogelijk openbaar kennis van het voornemen van een initiatiefnemer om een plan te gaan vaststellen.

In die kennisgeving staat:

- dat de stukken over het plan ter inzage worden gelegd en waar en wanneer dit gebeurt;
- dat er gelegenheid wordt geboden zienswijzen over het voornemen naar voren te brengen, aan wie, op welke wijze en binnen welke termijn;
- of de Commissie voor de m.e.r. gevraagd wordt advies uit te brengen over de voorbereiding van het plan;
- een uitleg van de te volgen procedure.

3. Raadpleging

Het bevoegd gezag raadpleegt de adviseurs en de overheidsorganen die bij de voorbereiding van het plan moeten worden betrokken over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Er wordt voor gekozen de Commissie voor de m.e.r. over de reikwijdte en het detailniveau te raadplegen. De Commissie voor de m.e.r. stelt een werkgroep samen en brengt een (openbaar) advies uit.

4. Notitie reikwijdte en detailniveau

De initiatiefnemer heeft er voor gekozen een notitie reikwijdte en detailniveau op te stellen (de onderhavige Notitie over de inhoud van het MER Monnikenberg). Deze notitie zal worden aangeboden aan de Commissie voor de m.e.r.. De Commissie

voor de m.e.r. brengt een advies uit aan het bevoegd gezag. Op basis van het advies van de Commissie voor de m.e.r. kan het bevoegd gezag, de gemeente Hilversum, een advies geven aan de initiatiefnemer over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen MER.

5. Milieueffectrapport (MER)

De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het opstellen van het MER. Het opstellen is niet aan een termijn gebonden.

6. Kennisgeving en ter inzage legging MER en ontwerpplan

De initiatiefnemer biedt het MER aan aan het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag geeft kennis van het MER en het ontwerp(bestemmings)plan en legt beiden ter inzage.

7. Inspraak/ Zienswijzen

Iedereen kan zienswijzen indienen op het ontwerpplan en opmerkingen maken op de inhoud van het MER. De termijn hiervoor is 6 weken na start ter inzage legging.

8. Advisering door de Commissie m.e.r.

De Commissie m.e.r. brengt advies uit over het MER binnen de termijn die ook voor de zienswijzen geldt (6 weken).

9. Vaststelling van het plan

Het bevoegde gezag stelt het plan vast. Daarbij geeft het aan hoe rekening is gehouden met de in het MER beschreven milieugevolgen en wat het bevoegde gezag heeft overwogen over de in het MER beschreven alternatieven, over de zienswijzen en over het advies van de Commissie m.e.r.. Verder wordt vastgesteld hoe en wanneer er geëvalueerd wordt.

10. Bekendmaking plan

Het plan wordt bekendgemaakt. De bekendmaking vindt in principe plaats op de manier zoals dit in de wet staat op grond waarvan het plan wordt vastgesteld. Ook wordt het vaststellen van het plan meegedeeld aan degenen die zienswijzen hebben ingediend.

11. Evaluatie

Het bevoegde gezag evalueert als het plan is gerealiseerd de werkelijk optredende milieugevolgen zoals dat beschreven is in de evaluatieparagraaf van het plan. Het bevoegde gezag neemt zo nodig aanvullende maatregelen om de negatieve gevolgen voor het milieu te beperken.

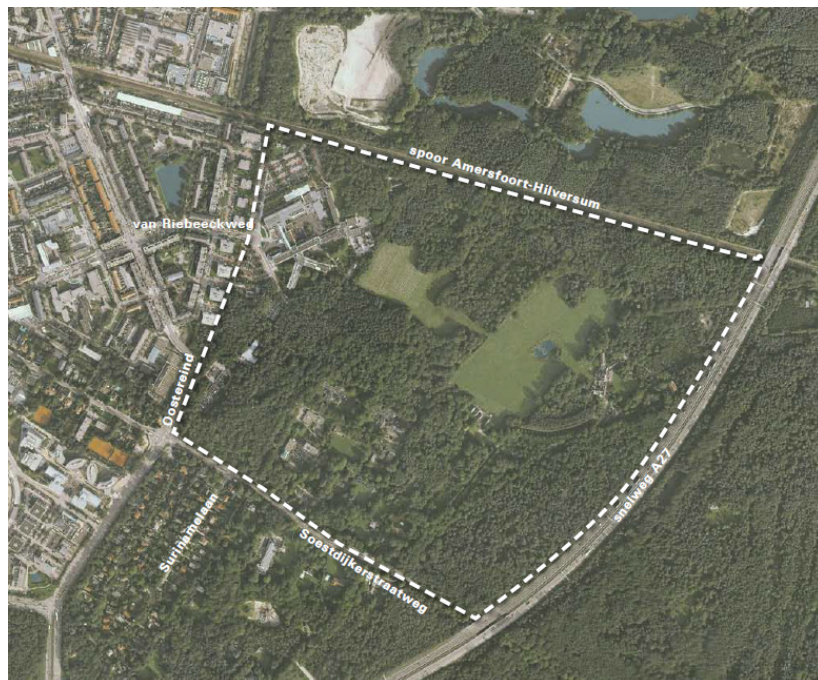
3 De planontwikkeling tot nu toe

3.1 Inleiding / voorgeschiedenis

De discussie over een te realiseren Gezondheidspark op de Monnikenberg te Hilversum speelt al jaren. De aanleiding was de wens van het streekziekenhuis om uit te breiden en het Astmacentrum Heideheuvel, dat samen met Revalidatiecentrum De Trappenberg uit Huizen (nu samen MEREM Behandelcentra geheten), nieuwbouw te plegen.

Al in 1999 gaf de gemeente Hilversum haar visie op het gebied Monnikenberg af in de vorm van de toekomst visie 'Hilversum 2015'. Hierin was aangegeven, dat Monnikenberg een locatie zou moeten zijn voor het topsegment van de kantorenmarkt. Nader onderzoek heeft echter vervolgens aangetoond dat de vraag op de (middel)lange termijn naar dit topsegment, op andere locaties in Hilversum gerealiseerd kon worden en dat daar ook voldoende aanbod was.

In 2004 heeft de gemeente Hilversum daarom de toekomstvisie voor het ziekenhuis op papier gezet in het rapport "Monnikenberg: regionaal gezondheidspark in het groen, Visie en Randvoorwaarden". Deze visie was nog steeds ingegeven door het in de toekomstvisie 'Hilversum 2015' aangegeven idee, dat de stad Hilversum een centrumfunctie vervult in de regio en dat men deze functie graag wilde versterken. Vanuit diverse medische instellingen, waarvan een aantal al op Monnikenberg gehuisvest was, lag er, zoals al aangegeven, een wens om de regionale medische functie te versterken.

Figuur 1: Grenzen plangebied

Met zijn 33 hectare grond, biedt Monnikenberg mogelijkheden om stedelijke functies te realiseren. Verschillende functies – wonen, werken, gezondheidszorg en recreatie – kunnen elkaar versterken en zorgen voor een eigen identiteit van het gebied. Het thema gezondheid werd wel gezien als leidend en overige functies dienden hierop volgend of passend te zijn.

De grenzen van het plangebied waren al vastgesteld door de provincie Noord-Holland (rode contouren). De rest van het terrein was voorbestemd om een groen buitengebied te blijven. Het gebied ligt tussen de spoorlijn Amersfoort – Amsterdam, de A27, de Soestdijkerstraatweg en de Oosterengweg, zie figuur 1.

Bij het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Hilversum om op de locatie toch ook commerciële voorzieningen (kantoren, woningen en vrijetijdsvoorzieningen) te realiseren om het financieel haalbaar te maken, werden door de raad begin 2004 kritische vraagtekens gezet. De plannen verdwijnen vervolgens enige tijd naar de achtergrond.

Op 1 januari 2006 fuseren het Ziekenhuis Gooi-Noord te Blaricum en het Ziekenhuis Hilversum (juridisch) tot de Tergooiziekenhuizen, waarbij besloten is de acute en intensieve zorg te splitsen. Enige tijd blijft onduidelijk welke ontwikkeling van het ziekenhuis mogelijk is, tot eind september 2009 wordt een 'economische zorgvisie' gepresenteerd, die enthousiast wordt ontvangen. Op basis hiervan en een actieplan kan een structuurvisie voor het zorgpark opgesteld worden. Een verkennend onderzoek naar de toekomstplannen van Tergooiziekenhuizen door een Commissie van Deskundigen (oktober 2009) leverde onder andere op dat er plaats is voor een Hilversums ziekenhuis voor dagbehandeling, waarin poliklinieken van alle specialismen zijn gevestigd, een eerstelijns diagnostisch centrum, operatiekamers met dagkliniek, een dagunit voor diagnostiek en therapie, medische ondersteuning alsmede nazorg. Verder wordt geconcludeerd dat de versterking van de locatie Hilversum met de nieuwbouw van een innovatief dagziekenhuis met alles er op en er aan en omheen kan leiden tot het Innovatief Zorgpark Monnikenberg (IZM). De samenbalancing van voorzieningen, ketenzorg en innovatie heeft een belangrijke meerwaarde voor de kwaliteit en bereikbaarheid van de ziekenhuiszorg. Dit sluit aan op de veranderende zorgvraag.

3.2 Eerste fase ontwikkeling

In januari 2010 worden de eerste plannen uitgewerkt. Er wordt een massastudie gedaan en gekeken naar oppervlaktes en de fasering van de bouw. Het programma bestaat uit een ziekenhuis, een revalidatiekliniek, een mytyschool, een zorghotel, een verpleeghuis en kantoren. Er wordt vanuit gegaan dat de bestaande gebouwen van het ziekenhuis en het revalidatiecentrum worden gesloopt, maar de bestaande kantoorgebouwen op het terrein van de Stichting tot bijstand Tergooiziekenhuizen worden gehandhaafd en ingepast.

3.3 Tweede fase ontwikkeling

In april – mei 2010 ontstaat de situatie dat de tot dan toe los van elkaar staande ontwikkelingen van het zorgpark en van het landgoed Monnikenberg, worden gekoppeld. Er wordt een belangrijke slag gemaakt, waarbij alle afzonderlijke plannen op elkaar afgestemd worden tot één integraal masterplan. Dat wil zeggen dat de plannen voor de ontwikkeling van het landgoed door de Hugenholtz Property Group en die voor een zorgcampus van de Tergooiziekenhuizen en MEREM Behandelcentra, als één ontwikkeling worden gezien. De hoofdontsluiting vindt plaats via de Soestdijkerstraatweg. Verder wordt er vanuit gegaan dat de aanwezige lanen worden hersteld en dat de verdere inrichting van het gebied wordt ingesteld op recreatief (mede)gebruik. Het ziekenhuis wordt in de zuidwest hoek gepositioneerd en er komt een parkeergebouw in 6 lagen. In het landgoed komen twee wooncomplexen, de Monnik en de Berg genoemd. Zie figuur 2.

Figuur 2: Eerste plannen zorgcampus Monnikenberg

Begin september 2010 laat het bestuur van Tergooiziekenhuizen een financieel herstelplan opstellen, dat moet leiden tot een positief resultaat in 2011. Het uitgangspunt blijft: één volledig ziekenhuis op twee locaties (dus niet alleen poli's). In tegenstelling tot eerdere uitspraken is het wenselijk dat de spoedeisende hulp in Hilversum ook open kan blijven.

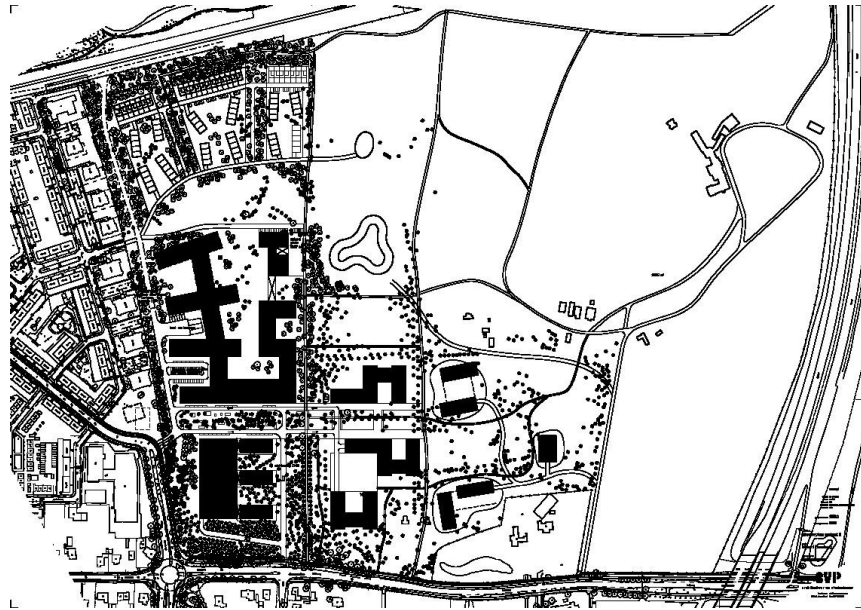
Vanwege dit besluit is een nieuw plan nodig, omdat het programma vergroot is. Uitgangspunt is nu de koppeling van het ziekenhuis met het revalidatiecentrum, en daarmee ook een koppeling met de mytyschool. Ook wordt besloten de bestaande kantoren te slopen. Er komt een aansluiting op de geplande HOV (hoogwaardig openbaar vervoer) verbinding en een koppeling met de 'laan van Hugenholtz'. De parkeergarage komt nu aan de oostzijde van de zorgboulevard, nog steeds in 6 lagen en er is een aparte ontsluitingsweg voorzien naar het landgoedwonen, zie figuur 3.

Figuur 3: Eerste geïntegreerde plan Monnikenberg (variant 1)

Eind september 2010 spreken alle betrokken partijen (grondbezitters, zorginstellingen, gemeente Hilversum en het Goois Natuurreservaat) de intentie uit dit plan voor ingrijpende herinrichting van Monnikenberg verder te willen ontwikkelen. Het Masterplan behelst de bouw van een zorgcampus en circa 700 woningen, waarvan tenminste 300 zorgwoningen. Alle betrokken partijen hebben de intentie om op basis van voorliggende visie verder te werken aan de planontwikkeling van het gebied.

Ondertussen wordt verder gestudeerd op de plannen. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat het gebied zo veel mogelijk autoluw gemaakt zou moeten worden. Omdat de ontsluiting in de zuidwesthoek aan de Soestdijkerstraatweg is gepland, is het logischer de parkeergarage zoveel mogelijk in die hoek te plaatsen. Ook is de ligging tegen het landgoed aan niet gunstig. Door de verplaatsing van de parkeergarage verschuift het ziekenhuis naar het noorden. De ontsluiting van het landgoedwonen wordt nu voorzien door de bestaande weg naar het klooster daarvoor in te zetten. Verder wordt er in voorzien dat de HOV over de zorgboulevard komt te lopen en dan doorgaat naar de Soestdijkerstraatweg. Zie figuur 4.

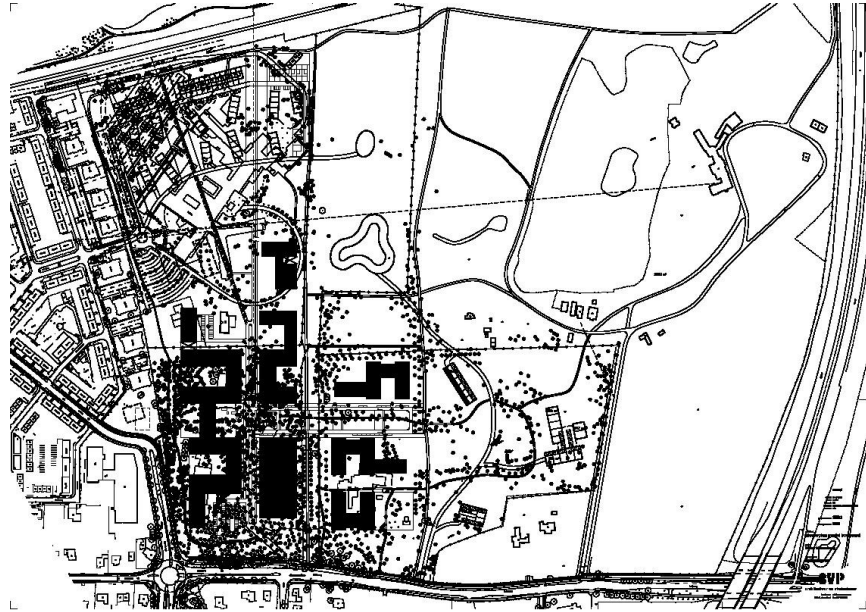
Figuur 4: Variant 2

Een volgende fase in het denken over het plan gaat er vanuit dat parkeren toch midden in het gebied zou moeten plaatsvinden tegen de zorgboulevard aan. Het ziekenhuis schuift nu weer naar de zuidwest hoek. Daardoor zijn wel veel verbindingen nodig tussen de gebouwen. Het nadeel van deze variant is dat er veel verkeerscirculatie moet plaatsvinden. Dit is in strijd met het voornemen om het gebied zoveel mogelijk autoluw te maken. Deze variant is daarom al snel terzijde gelegd. Zie figuur 5.

Figuur 5: Variant 3

Als uitvloeisel van de minpunten van variant 3, wordt variant 4 ontwikkeld. Hier zien we het parkeergebouw weer terug in de zuidwest hoek, zij het niet helemaal tegen de westgrens aan, maar wel aan de ontsluitingsweg. Het ziekenhuis ligt nu ter linkerzijde van de zorgboulevard en het revalidatiecentrum aan de rechterzijde achter het parkeergebouw. Zie figuur 6.

Figuur 6: Variant 4

3.4 Derde fase ontwikkeling: Masterplan

Op basis van de geschetste verkenningen en het vergrote programma is een concept eindmodel vastgelegd, waarbij het parkeergebouw toch geheel in de zuidwest hoek is gepositioneerd, zie figuur 7.

Figuur 7: Concept Masterplan

Vervolgens is een architect met veel ervaring met ziekenhuisbouw geselecteerd, die de stedenbouwkundige opzet heeft getoetst op de hoeveelheid m²'s voor de verschillende functies, de logistiek, en dergelijke. Deze exercitie betekende dat er een andere footprint voor de gebouwen diende te komen. Besloten wordt daarom de ziekenhuisfuncties in 2 lagen te bouwen en de afdelingen met bedden in 5 lagen. De mytyschool ligt aan de noordzijde van het complex en wordt samen met de woningen ontsloten via de Van Riebeekstraat. Het ziekenhuis en het revalidatiecentrum, evenals de aftakking van de HOV, worden ontsloten via de Soestdijkerstraatweg.

Deze fase leidt tot een voorlopig definitief model, vastgelegd in het "Masterplan Monnikenberg, een regionaal gezondheidspark en herstel van het landgoed", van december 2010, zie figuur 8.

Figuur 8: Masterplan Monnikenberg

Opgemerkt wordt dat bij de beschreven modellenstudies, ook steeds is gekeken naar mogelijkheden van fasering in relatie tot de sloop van oude panden ten opzichte van de nieuwbouw van bepaalde gebouwen. Dit met het oog op het feit dat het ziekenhuis tijdens de verbouwing c.q. de nieuwbouw moet blijven functioneren, inclusief de toevoer van bezoekersstromen en het parkeren. Dit geldt evenzeer voor de voorzieningen van MEREM Behandelcentra tijdens de nieuwbouw. Dit gegeven is een belangrijke (beperkende) factor geweest bij de situering van de nieuwbouw.

Het "Masterplan Monnikenberg, een regionaal gezondheidspark en herstel van het landgoed", van december 2010 zal voorjaar 2011 worden voorgelegd aan het college van Burgemeester en Wethouders van Hilversum en vervolgens krijgen zowel de omwonenden als de gemeenteraad de gelegenheid op de plannen te reageren.

De reacties zullen eventueel nog leiden tot aanpassingen in de plannen. Hoewel in het concept Masterplan keuzes zijn aangegeven, kan een aantal zaken aan de hand van het uitgezette onderzoek nog in een ander perspectief komen te staan. Dit geldt bijvoorbeeld voor de ontsluiting naar de woonbebouwing in het landgoed, het wel of niet gebruiken van een ontsluiting via de Van Riebeekstraat en de precieze ligging van de aansluiting op de Soestdijkerstraatweg.

Ook is een bijzonder punt van aandacht de ontsluiting van het plangebied op de Soestdijkerstraatweg, vanwege de reconstructie van het kruispunt met de Oostereingweg. Deze reconstructie maakt geen deel uit van de ontwikkeling van Monnikenberg, maar komt voort uit het Integraal Bereikbaarheidsplan Hilversum e.o., ofwel het IBP Hilversum. Echter, door de jarenlange bouw van de reconstructie, zal een (tijdelijk) alternatief voor de ontsluiting van het ziekenhuis / het plangebied Monnikenberg moeten worden gevonden c.q. rekening moeten worden gehouden met de fases van de reconstructie. De wijze van ontsluiten van Monnikenberg en de eventuele effecten daarvan zullen in het MER worden beschreven.

Zoals al aangegeven, biedt de ontwikkeling van de Monnikenberg kansen voor de ontwikkeling van een uniek concept voor een zorgcampus, kansen voor natuur en ecologie, het in oude glorie herstellen van het oude landgoed en het ontwikkelen van bijzondere nieuwe woonconcepten.

De effecten van deze ontwikkeling op de omgeving zullen in het plan-Milieueffectrapport (plan-MER) worden beschreven.

4 Reikwijdte plan-m.e.r. Monnikenberg

4.1 Programma

Het programma voor de uitbreiding van de Monnikenberg ziet er in grote lijnen als volgt uit (in m² bruto vloeroppervlakte (afgerond)):

Zorgpark

Tergooiziekenhuizen

Algemeen ziekenhuis:

werkelijk programma 45.000 m²

uitbreidingsmogelijkheden c.q. nader toe te voegen programma: 33.000 m²

MEREM Behandelcentra (Revalidatiekliniek/behandelgebouw)

werkelijk programma: 14.000 m²

uitbreidingsmogelijkheden c.q. nader toe te voegen programma: 2.000 m²

Mytyschool (gebouw en buitenruimte)

werkelijk programma: 5.000 m²

uitbreidingsmogelijkheden c.q. nader toe te voegen programma: 1.000 m²

Zorggebouw (trombosedienst, fysiotherapie, etc.)

werkelijk programma: 10.000 m²

uitbreidingsmogelijkheden c.q. nader toe te voegen programma: 2.000 m²

Zorggebouw (zorggerelateerde functies)

werkelijk programma: -

uitbreidingsmogelijkheden c.q. nader toe te voegen programma: 6.000 m²

Zorggebouw (zorggerelateerde functies)

werkelijk programma: -

uitbreidingsmogelijkheden c.q. nader toe te voegen programma: 6.000 m²

Zorggebouw (commerciële en reguliere zorg)

werkelijk programma: -

uitbreidingsmogelijkheden c.q. nader toe te voegen programma: 3.000 m²

Hilverzorg (gerontopsychiatrie en NAH)

werkelijk programma: 7.000 m²

uitbreidingsmogelijkheden c.q. nader toe te voegen programma: 4.000 m²

Parkeergebouw en kantoren

werkelijk programma: 44.000 m²

uitbreidingsmogelijkheden c.q. nader toe te voegen programma: -

Het totale werkelijke programma is:	125.000 m ²
De uitbreidingsmogelijkheden behelzen:	57.000 m ²
Maximale capaciteit:	182.000 m ²

Wonen:

Zorgwonen terrein Tergooiziekenhuizen (tenminste)	300 woningen
Landgoedwonen locatie Heideheuvel + Hugenholtz (ca.)	400 woningen
Totaal aantal (ca.)	700 woningen

In het MER zullen voor het totale programma, dus inclusief de uitbreidingsmogelijkheden voor het zorgprogramma én inclusief het woonprogramma, de effecten op de omgeving in kaart worden gebracht.

4.2 Afbakening studiegebied

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit zullen in het MER beschreven worden. Het studiegebied strekt zich uit tot daar waar redelijkerwijs geen effecten verwacht worden. De omvang van het studiegebied verschilt per milieueffect. In het algemeen is het studiegebied voor het MER groter dan voor het plangebied: het gebied waarbinnen zich de voorgenomen activiteit afspeelt. Zie verder hoofdstuk 5 voor een uitgebreide beschrijving van de te verrichten onderzoeken.

4.3 Varianten

Zoals uit de beschrijving van de planontwikkeling in hoofdstuk 3 blijkt, is de voorgenomen activiteit voorzien binnen het gebied Monnikenberg, zie figuur 1. De plannen zijn zo opgezet dat het 'oude' ziekenhuis kan blijven functioneren totdat de nieuwbouw gereed is. Verder is duidelijk dat de belangrijkste bebouwingsactiviteiten aan de westzijde van de locatie zullen plaatsvinden. Het oostelijke deel blijft landgoed, dat beperkt zal worden bebouwd met woningen / woongebouwen en verder zal worden versterkt ten behoeve van landschap, natuur en recreatie.

Gezien de hele voorgeschiedenis en de huidige situatie, is er geen alternatieve locatie voor het ziekenhuis in het Hilversumse of elders beschouwd.

In het ontwerptraject zijn tot nu toe al diverse varianten de revue gepasseerd, waarbij de indeling van het terrein steeds een andere opzet heeft gekregen.

De belangrijke sturingsparameters waren de ontsluiting, inpassing in de omgeving, behoud en versterken van de natuur, het beperken van parkeren in het gebied, het zoveel mogelijk beperken van verkeer diep het gebied in (routing van het verkeer).

Hoewel in het concept Masterplan keuzes zijn aangegeven, kan een aantal zaken aan de hand van het uitgezette onderzoek nog in een ander perspectief komen te staan. Dit zou bijvoorbeeld nog varianten kunnen opleveren in de ontsluiting naar de woonbebouwing in het landgoed, het wel of niet gebruiken van een ontsluiting via de Van Riebeekstraat en de precieze ligging van de aansluiting op de Soestdijkerstraatweg richting landgoed en landgoedwonen en de tijdelijke ontsluiting naar het ziekenhuis tijdens de bouwfase van de reconstructie van het kruispunt Ooster-

eind / Soestdijkerstraatweg en het bouwproces van het zorgpark. Mogelijk komen nog varianten voort uit de reacties van het college van B&W, bewoners en/of gemeenteraad.

5 Milieueffectbeoordeling

5.1 Inleiding

In het te schrijven MER zal een beschrijving worden gegeven van de bestaande milieusituatie en de te verwachten gevolgen voor het milieu als gevolg van de voorgenomen activiteit. Op grond van de te verwachten veranderingen vindt een beoordeling plaats van deze effecten. Er zal een beschrijving worden gemaakt van de (milieu)effecten tijdens de bouw en de aanleg en vervolgens een beschrijving van de effecten in de eindsituatie.

Bij sommige (milieu)aspecten hebben de voorgenomen activiteiten nauwelijks of heel weinig effect op de omgeving, bij andere aspecten treden de effecten slechts op een bepaalde locatie in het gebied op, terwijl bij nog andere aspecten de effecten grootschaliger kunnen zijn.

Effecten kunnen overigens ook positief zijn. De voorgenomen ontwikkeling van zorg en natuur die in balans met elkaar worden uitgewerkt en elkaar versterken, betekent namelijk ook dat natuur wordt teruggebracht, het landgoed wordt versterkt en de ontwikkeling op belangrijke punten zo wordt vormgegeven dat een optimale inpassing in het gebied plaatsvindt.

5.2 Beoordelingskader

De gemeente heeft in 1999 het document 'Toekomstvisie Hilversum 2015' opgesteld. Hierin is onder andere aangegeven, dat de gemeente het bovenlokale voorzieningenniveau voor onder andere de gezondheidszorg, in stand wil houden en wil versterken.

Het rapport Kenniscentrum Hilversum, Economische visie 2007-2020, uitgebracht in 2007, geeft aan dat er voor wordt gekozen de focus in het economische beleid te leggen bij de multimedia en de zorgsector in brede zin. Door de keuze van Hilversum voor deze sectoren is een gezonde duurzame economische ontwikkeling - die bovendien schoon van karakter is - ook op langere termijn gewaarborgd.

In 2004 is nog het zgn. 'Groene boekje' uitgegeven: "Monnikenberg: regionaal gezondheidspark in het groen". Dit rapport is niet officieel vastgesteld als beleid, maar in dit document zijn wel de drie doelstellingen verwoord voor de ontwikkelingen van de Monnikenberg:

- Het versterken van de regionale medische functie van Hilversum via het concept 'Gezondheidspark'
- Het vergroten van de ruimtelijke kwaliteit door gebruik te maken van duurzame stedenbouw en intensief ruimtegebruik en optimaal benutten van cultuurhistorische en landschappelijke / ecologische kwaliteiten in het gebied
- Het realiseren van een aantrekkelijke (medische) werklocatie in het groen. De aanwezigheid van verschillende functies versterkt elkaar en zorgt voor een eigen identiteit

Deze doelstellingen zijn vervolgens overgenomen in het "Masterplan Monnikenberg, een regionaal gezondheidspark en herstel van het landgoed", concept december 2010.

Randvoorwaarden voor de plannen komen verder uit vastgestelde beleidsnota's van de gemeente Hilversum.

De belangrijkste zijn:

- Integraal bereikbaarheidsplan Hilversum e.o.
- Nota aanvullend fietsbeleid
- Nota Cultuurbeleid 2009-2012, Passie voor cultuur
- Beleidsnota Monumenten van zorg tot kans, Hilversums erfgoed bron van dynamiek
- Hilversum meer dan Groen
- Visie Hilversum Buiten
- Landschapsbeleidsplan Gemeente Hilversum
- Duurzaamheid in de steigers, Uitvoeringsplan Duurzaam Hilversum 2009-2012
- Leven in Hilversum, milieunota duurzaamheid en leefomgeving
- Welstandsnota Hilversum 2008

Verder is een belangrijk beleidsmatig vraagstuk de wijze waarop Hilversum Oost zich ontwikkelt, in verband met de projecten Anna's Hoeve, Philipslocatie en Monnikenberg. Bij de beoordeling van het Masterplan Monnikenberg zal hiervoor speciale aandacht moeten zijn vanuit de huidige kaders.

Uit bovenstaande stukken kunnen de volgende relevante aandachtspunten worden geselecteerd voor de ontwikkeling van Monnikenberg, verdeeld over verschillende thema's. Verder geldt natuurlijk dat voldaan dient te worden aan de meest recente wet- en regelgeving voor de verschillende onderwerpen.

Cultuurhistorisch en bouwkundige waarden:

- de woning aan de Soestdijkerstraatweg 131, een huisje van landgoed Heidepark, komt in aanmerking voor een gemeentelijk monument. Er moet naar gestreefd worden om dit huisje te behouden;
- oude lanenstructuur op het terrein van Heideheuvel benutten;
- zichtas vanuit de akker op het klooster en vanuit het klooster op de boerderij met groene omlijsting benutten.

Landschappelijke waarden:

- benutting van de waardevolle bomen in de cultuurhistorische lanen;
- benutting van de brede bosrand aan de zuidwestkant en aan de noordoostkant van het perceel van Heideheuvel;
- zoveel mogelijk benutten van het natuurlijke reliëf.

Milieubescherming

- zo veel mogelijk sparen van aanwezige aardkundige waarden in de bodem bij de ontwikkeling van de bebouwing.

Ecologie (flora en fauna)

- de afgelopen 20 jaar is de ecologische waarde van het gebied achteruitgegaan. Door het opstellen van een inrichtings- en beheerplan dat gericht is op behoud en ontwikkeling van ecologische waarden in het gebied kan de ecologische kwaliteit weer toenemen.

Waterhuishouding

- om wateroverlast te voorkomen moeten er voldoende voorzieningen aanwezig zijn voor tijdelijke berging (regenwatervijver, wadi's e.d.). Er moet naar gestreefd worden om zoveel mogelijk water te bergen en vervolgens schoon regenwater te infiltreren volgens de trits vasthouden, bergen en afvoeren (in dit geval naar de bodem: infiltreren);
- de bergingsvijvers met infiltratie zullen in de ruimtelijke inrichting moeten worden mee genomen;
- bij bebouwing inclusief parkeerplaatsen en riolering dient vanwege het grondwaterbeschermingsgebied 2 een melding gemaakt te worden bij de provincie Noord-Holland.

Geluidshinder en risicocontour spoor

- binnen een zone van 18 meter vanaf het hart van de spoorlijn mag niet gebouwd worden. Het groepsrisico van het spoor zal berekend moeten worden, alsmede de geluidsbelasting op gebouwen door weg- en railverkeer.

Verkeer

- door een aanpassing van de Buitenring Oost zal de ontsluiting van het ziekenhuisterrein verplaatst moeten worden naar de Soestdijkerstraatweg;
- er moet voldoende parkeer ruimte voor auto's zijn conform de CROW richtlijnen;
- een vrijliggende busbaan, Hoogwaardig Openbaar Vervoer genaamd, zal vanuit Huizen langs Monnikenberg lopen richting centraal station. Een deel van dit HOV-tracé zal over het ziekenhuisterrein moeten lopen;
- bedrijven en instellingen dienen een vervoersmanagementplan op te stellen en uit te voeren;
- als flankerende maatregel voor de wijk Van Riebeeck dient rekening gehouden te worden met de invoering van een parkeerregime.

Stedenbouwkundig beeld

- het stedenbouwkundige streefbeeld is die van gebouwen in het bos, die op een ontspannen wijze verkaveld zijn;
- de stedenbouwkundige structuur moet zo worden vormgegeven dat verdere uitbreiding van de stad in oostelijke richting niet mogelijk is;
- naar het oosten toe zal de bebouwing extensiever en lossier/ opener worden;

- langzaam verkeer dient vanuit de westkant het gebied in te kunnen en het gebied moet openbaar toegankelijk worden;
- intensief ruimtegebruik is uitgangspunt bij de inrichting; het bebouwingspercentage zal relatief laag moeten blijven.

De invulling

- het thema gezondheid is leidend en overige functies zijn hierop volgend of passend.

Duurzame inrichting

- de samenwerkende initiatiefnemers dienen een integrale duurzaamheidsvisie en een parkmanagement plan op te stellen.

5.3 Wijze van beoordeling

De verwachte effecten worden beschreven en beoordeeld. Het nulalternatief fungeert als referentie voor de beoordeling van de effecten. Het nulalternatief is de huidige situatie in het plangebied. De effectbeschrijving is waar mogelijk en zinvol kwantitatief onderbouwd. Indien dit niet mogelijk is, is de beschrijving kwalitatief. Naast blijvende effecten zal ook aandacht worden besteed aan tijdelijke en/of omkeerbare gevolgen, en wordt aangegeven of cumulatie met andere effecten kan optreden.

De effecten worden per milieuaspect beschreven aan de hand van beoordelingscriteria. Soms is dit een harde parameterwaarde of norm, vaak zijn de parameters minder duidelijk omschreven. Deze worden dan herleid uit het beleid of de hierboven geformuleerde uitgangspunten.

Uiteindelijk zal in beschrijvende zin worden aangegeven wat de uiteindelijke effecten van het voornemen op de omgeving is in relatie tot de huidige situatie.

6 Onderzoeksagenda

6.1 Verkeer

In de directe omgeving van het plangebied is sprake van een voorgenomen herstructurering van wegen en de aanleg van een nieuwe weg naar het ziekenhuis. Deze herstructurering is onderdeel van het Integraal Bereikbaarheidsplan Hilversum e.o., ofwel het IBP Hilversum en niet van de ontwikkeling van Monnikenberg. Belangrijk onderdeel van het IBP is de reconstructie van de kruising Oostereind / Soestdijkerstraatweg, waar een rotonde met een tunnelbak er onder voor het doorgaande verkeer, zal worden gebouwd.

Figuur 9: Impressie nieuwe kruispunt Oostereind / Soestdijkerstraatweg

Bij het opstellen van het IBP is rekening gehouden met de ontwikkeling van Monnikenberg, naast andere ontwikkelingen binnen Hilversum, echter niet voor het volledige nu bekende programma.

Onderdeel van de herstructurering van het kruispunt Oostereind / Soestdijkerstraatweg is tevens een nieuwe aansluiting op het ziekenhuis c.q. het plangebied Monnikenberg.

De uitvoering van deze reconstructie zal een positief effect hebben op de totale doorstroming van de wegen rondom het plangebied.

Gezien het totale programma wat in het plangebied is voorzien, zal hier een behoorlijke verkeersaantrekkende werking vanuit gaan. De precieze omvang hiervan zal in het kader van het verkeersonderzoek nog worden bepaald.

Nader onderzoek zal daarom worden uitgevoerd naar de verkeersstromen in en om het plangebied met als uitgangspunt het volledige programma inclusief de uitbreidingsmogelijkheden. Verder zal bij dit onderzoek ook worden gekeken naar de verschillende fasen in de ontwikkeling van de plannen, alsmede naar de fasering van

de reconstructie van het kruispunt Oostereind / Soesdijkerstraatweg, inclusief de (al dan niet tijdelijke) ontsluiting daarop naar het plangebied c.q. het ziekenhuis.

De nieuw aan te leggen HOV-lijn zal overigens zorgen voor een betere verbinding met het zorgpark met het openbaar vervoer. Dit zal een beperkt positief effect hebben op de (auto)verkeersstromen van en naar het ziekenhuis.

6.2 Geluid

Wegverkeerslawaaï

In het kader van de in de vorige paragraaf beschreven herstructurering van de wegenstructuur rondom het plangebied, is in 2009 een onderzoek verricht naar de geluidbelasting. Daaruit bleek dat de geluidbelasting op de woningen aan de Soesdijkerstraatweg en het Oostereind relatief hoog waren. Na de reconstructie zou de geluidbelasting op de meest woningen licht stijgen. Op een enkele plek was de verwachting dat deze stijging groter dan afgerond 2 dB zou zijn, waardoor er sprake was van een reconstructie in de zin van de Wet geluidhinder.

Nader onderzoek zal worden uitgevoerd om aan de hand van de hierboven beschreven verkeersonderzoeken, de uiteindelijke geluidbelasting op de omliggende woningen te bepalen. Daaruit kan dan worden opgemaakt of de nieuwe ontwikkeling effect heeft op de omgeving en in welke mate voldaan kan worden aan de wettelijke normen.

Ook wordt aandacht besteed aan mogelijke geluidhinder door de A27 in het gebied. Overigens dient omgekeerd ook de geluidbelasting op de nieuwe te ontwikkelen voorzieningen in ogenschouw te worden genomen, gezien de gevoeligheid van deze voorzieningen op dat punt.

Verder is, ook in dit kader, nog een aandachtspunt de HOV lijn. De effecten van deze buslijn zijn afhankelijk van het type bussen, de frequentie en de route van de lijn.

Spoorweglawaaï

In een eerder stadium (Monnikenberg, regionaal gezondheidspark in het groen, 2004) is de geluidbelasting van de spoorlijn Amersfoort - Amsterdam berekend. Daaruit kwam naar voren dat de voorkeursgrenswaarde van het spoorweglawaaï op ongeveer 270 meter van de spoorlijn lag en de maximale ontheffingswaarde op ca. 40 meter. Dit betekent dat bij de ontwikkeling van het zorgpark hier terdege rekening mee moet worden gehouden. In de nabijheid van de spoorlijn zijn zorgwoningen voorzien. Deze zullen zodanig gesitueerd moeten worden dat er vanuit spoorweglawaaï gezien sprake is van een aanvaardbare situatie. Voor het MER zullen berekeningen van het spoorweglawaaï gemaakt worden op basis van de meest actuele uitgangspunten ten aanzien van aantallen bewegingen en het type treinen.

6.3 Luchtkwaliteit

Op basis van het hierboven genoemde verkeersonderzoek zijn in 2009 de concentraties fijn stof en stikstofdioxide veroorzaakt door het verkeer berekend. Hieruit

kwam naar voren dat voor beide stoffen op alle wegvakken aan de normen werd voldaan.

In het kader van het opstellen van het MER Monnikenberg, zal nog een check worden gedaan in hoeverre de uiteindelijke omvang van de ontwikkeling van het gezondheidspark met de bijbehorende verkeersstromen, eveneens onder de normen voor luchtkwaliteit blijft.

6.4 Externe veiligheid

In de nabijheid van Tergooziekenhuizen is een aantal keren onderzoek gedaan naar de externe veiligheid van zowel de spoorlijn als van het bedrijf Brandsma (dit is een BEVI / BRZO inrichting) aan de Mussenstraat te Hilversum. Uit dit onderzoek bleek dat zowel de spoorlijn Amersfoort - Amsterdam als het bedrijf Brandsma problemen opleveren voor de ontwikkelingen met betrekking tot het groepsrisico.

In mei 2008 is een rapport opgesteld voor het bestemmingsplan Van Riebeeckkwartier. Voor zowel het spoor, de rijksweg als de lokale routing geldt dat bepaalde ontwikkelingen op een relatief grote afstand van de risicobron zijn gelegen. Met name de eerste 300 meter zijn bepalend voor het groepsrisico. Tenminste een deel van de geplande ontwikkelingen bevinden zich binnen deze afstand (van spoorlijn en bedrijf Brandsma). Het genoemde rapport is echter verouderd (waarschijnlijk is niet gerekend met de beleidsvrije marktprognose van ProRail, hetgeen uitgangspunt moet zijn). Ten behoeve van het MER zal een nieuw rapport worden opgesteld, waarin ingegaan op de hierboven geschetste (groeps)risico's, het plasbrand-aandachtsgebied (30 meter ter weerszijden van de spoorlijn), het nieuwe Basisnet waardoor de groepsrisico's aanzienlijk zullen dalen en voorts de te treffen maatregelen bij Brandsma. Deze maatregelen zullen als autonome ontwikkeling worden beschreven in het MER.

Verder zal het vervoer gevaarlijke stoffen over de A27 en de gemeentelijke route over de Soestdijkerstraatweg in beeld worden gebracht. Een en ander zal getoetst moeten worden aan de uitgekristalliseerde plannen voor Monnikenberg.

Daarnaast liggen ten noorden en ten oosten van het gebied een aantal hoge druk gasleidingen. De impact daarvan zal zich echter niet over het onderhavige ontwikkelingsgebied uitstrekken. In het MER zal dit aannemelijk worden gemaakt.

Bezien zal moeten of de activiteiten die worden ontwikkeld zelf nog aanleiding zijn voor externe veiligheidsaspecten (vervoer en opslag stoffen).

6.5 Bodem en water

Grondwaterbeschermingsgebied

Het plangebied van Monnikenberg valt aan de noordkant in een grondwaterbeschermingsgebied 2. Dit houdt in dat bij uitbreiding van de bebouwing met bijbehorende riolering en parkeerplaatsen een melding gemaakt moet worden bij de pro-

vincie Noord-Holland. Alleen bij het opslaan van schadelijke stoffen geldt een ontheffingsplicht.

Grondwaterstand en voorkomen wateroverlast

De gemiddelde grondwaterstand ligt rond NAP +1,50 meter (isohypsenkaart DWR, 1998). De verwachting van de Dienst Waterbeheer en Riolering van het Hoogheemraadschap is dat door het stopzetten van grondwaterwinningen de grondwaterstand zal stijgen met maximaal 0,25 meter. Dit is in het licht van de ontwikkeling van Monnikenberg overigens een autonome ontwikkeling, Wel kan dit invloed hebben op de aanwezige bomen in het plangebied. Bij het ondergronds bouwen van parkeergarages e.d., dient rekening te worden gehouden met de grondwaterstromen. Onderzocht zal worden wat de invloed op de grondwaterstromen is en of het noodzakelijk is randvoorwaarden te stellen.

Ten aanzien van het voorkomen van wateroverlast en het vergroten van de veerkracht van het watersysteem, wordt gestreefd naar het zoveel mogelijk bergen en vervolgens infiltreren van schoon regenwater naar het grondwater volgens de trits vasthouden, bergen en afvoeren. Daarnaast dient er bij de toename van bebouwing en verharding in het gebied voldoende tijdelijk bergend oppervlak (regenwatervijvers) gecreëerd te worden met voorzieningen waarmee schoon regenwater in de ondergrond kan infiltreren (wadi's, doorlatende verharding, e.d.).

Waterberging / infiltratie

Het plangebied Monnikenberg, inclusief het terrein van het Streekziekenhuis Hilversum, ligt in een gebied met gescheiden afvoer van hemelwater en afvalwater. Voor zover een enkel perceel is aangesloten op de regenwaterriolering, ligt het gebied in het afvoergebied van het regenwatersysteem Vijver Laapersveld, van Riebeeck, 't Ven, de Arenavijver en de vijvers Anna's Hoeve. Al het regenwater, dat wordt geloosd op dit vijversysteem, wordt in de bodem geïnfiltreerd. De ontwikkeling van een nieuw watersysteem zal zodanig moeten zijn dat het plangebied, voor wat betreft de waterhuishouding, zelfsupporting blijft. Opgemerkt wordt dat voor de effecten van hemelwaterinfiltratie op de grondwaterstand geen hydrologisch onderzoek noodzakelijk is. Hemelwaterinfiltratie zal in het plangebied geen significante stijging van het grondwater tot gevolg hebben, omdat het hemelwater nu ook al in het gebied zelf infiltreert.

Toepassing van Warmte Koude Opslag (WKO)

In het kader van duurzaam omgaan met energie is de toepassing van Warmte Koude Opslag in de bodem een serieuze optie. Hierbij worden grote hoeveelheden grondwater rondgepompt. In de regel bevinden de bronpunten zich op grote diepte. Tengevolge hiervan zou de grondwaterstand in het gebied (en daarbuiten) beïnvloed kunnen worden op een manier die nadelig is voor de condities voor flora en fauna. Met name bepaalde bomen zijn gevoelig voor grondwaterstijgingen. Daarom

zal de randvoorwaarde gesteld worden dat tengevolge van het toepassen van WKO er zich geen significante wijzigingen in de grondwaterstand mogen voordoen.

Voor het MER zal daarom een uitgebreid onderzoek worden uitgevoerd. Dit omvat de volgende onderdelen:

1. Geohydrologisch voorontwerp / bronnenplan

Doel van het geohydrologisch voorontwerp / bronnenplan is het presenteren van een bronconfiguratie waarmee duurzame warmte en koude kan worden geleverd voor het totale bouwprogramma. Speciale aandacht zal hierbij worden besteed aan het minimaliseren van de effecten op omgevingsbelangen. Het opstellen van een reëel bronnenplan is essentieel voor het inschatten van de effecten. Hiervoor worden de volgende stappen doorlopen:

- a Het vaststellen van de uitgangspunten benodigd voor de uitwerking van het onderzoek (o.a. het energieconcept en de benodigde energie- en waterhoeveelheden van de verschillende fases). De uitgangspunten voor het ziekenhuis zullen in overleg de technisch adviseur van het ziekenhuis worden bepaald. Voor de overige gebouwen zal een inschatting worden gedaan op basis van kentallen.
- b Inventarisatie van de aandachtspunten voor de toepassing van energieopslag, zoals de bodemopbouw, grondwaterkwaliteit, overige grondwatergebruikers en energieopslagsystemen in de omgeving, bodemverontreinigingen, natuurgebieden en oppervlaktewater. Hierbij wordt o.a. gebruik gemaakt van de Quickscan natuurtoets.
- c In overleg met betrokken partijen, bepalen op welke delen van het terrein eventueel bronnen kunnen worden gerealiseerd voor energieopslag. Hierbij zal onder andere rekening worden gehouden met: eigendom van de grond, fasering van de gebouwen, het toekomstige inrichtingsplan en de aanwezige kabels en leidingen.
- d Het uitvoeren van indicatieve hydrologische berekeningen om te komen tot de meest optimale bronconfiguratie. De grondwaterstandveranderingen in het nabijgelegen natuurgebied is hierbij een belangrijk punt.
- e Omschrijving van het grondwatersysteem van de energieopslag. Deze omschrijving omvat onder andere het maximaal debiet dat per doublet bronnen haalbaar is. Tevens worden de locaties van de bronnen in het terrein globaal aangegeven.
- f Er zal overleg met de provincie worden gevoerd om vroegtijdig inzicht te krijgen in de vergunbaarheid van het geohydrologisch voorontwerp / bronnen plan in het kader van de Waterwet.

2. Effectenstudie energieopslagsysteem

De effectenstudie beschrijft de maximale effecten van het voorgenomen energieopslagsysteem op de omgeving. Voor het opstellen van de effectenstudie worden onder andere de volgende activiteiten uitgevoerd:

- a Beschrijving van het ondergrondse bronnensysteem.
- b Berekenen van de geohydrologische effecten met een grondwaterstromingsmodel (invloed op grondwaterstand).

- c Berekenen van de thermische effecten met een warmtetransportmodel.
- d Berekenen van de grondmechanische effecten.
- e Beschrijven van de effecten op de kwaliteit van het grondwater.

De effectenstudie zal als een integraal onderdeel in het MER worden opgenomen.

6.6 Natuur

In 2010 is een quickscan natuurwetgeving uitgevoerd ten behoeve van de herstructurering van De Monnikenberg te Hilversum ("Quickscan natuurtoets herstructurering Monnikenberg, Hilversum; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving", Ecogroen Advies, december 2010). In dit rapport is geconcludeerd dat negatieve effecten op de Ecologische hoofdstructuur (EHS) en nabijgelegen Beschermde Natuurgebieden, als gevolg van de nieuwe inrichting en het gewijzigd gebruik, zonder nader onderzoek en eventuele maatregelen, niet uitgesloten kunnen worden.

Ten behoeve van de onderbouwing van de effecten in het MER wordt een onderzoek uitgezet, waarin de consequenties in beeld worden gebracht van de (her)ontwikkeling van de Monnikenberg op de aanwezige natuurwaarden en vindt onder andere toetsing plaats aan de Flora- en faunawet artikel 75. Dit ecologisch onderzoek zal er als volgt uitzien:

In 2011 zal uitgebreid aanvullend veldonderzoek worden uitgevoerd. De gebruikte methoden en criteria voor het vaststellen van de soorten zijn de gangbare standaarden die door de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's) (RAVON, SOVON, VZZ en FLORON) geadviseerd worden. Alle veldinformatie wordt zo veel mogelijk direct digitaal verwerkt in veldcomputers met mobiel GIS. Dit heeft als voordeel ten opzichte van het werken met papieren veldkaarten, dat waarnemingen zeer nauwkeurig worden vastgelegd (5-10 meter), de kans op fouten wordt geminimaliseerd en de informatie is snel beschikbaar.

De opgestelde kaarten met opname van relevante gegevens (waarnemingsdata, coördinaten, aantallen, terreingebruik en beschermingsstatus) zullen in het MER worden opgenomen. In de beschrijving wordt tevens opgenomen de waardering van het plangebied / biotoopbeschrijvingen, een toelichting op de waarnemingen en hun beschermingsstatus en een opsomming van en toelichting op de aangetroffen of mogelijk aanwezige beschermde soorten met weergave van relevante soorten op kaartmateriaal. Verder wordt een beschrijving gegeven van de effecten van de voorgenomen maatregelen op streng beschermde soorten en opvallende andere natuurwaarde. Deze effectbeoordeling vindt plaats op basis van de inrichtingsplannen. Ook zal worden aangegeven welke mitigerende en/of compenserende maatregelen in de situaties waarin streng beschermde soorten aanwezig zijn, noodzakelijk zijn en of deze schade kunnen ondervinden van de werkzaamheden.

Ontheffing Flora- en faunawet

In het MER zal worden aangegeven welke stappen ondernomen moeten worden om een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet te verkrijgen. Uit het onderzoek kan bijvoorbeeld naar voren komen dat voor sommige soorten een specifiek mitigatie-/compensatieplan nodig is. Op dit moment is het niet in te schatten of en zo ja, voor welke soorten dit nodig is. Dit hangt grotendeels af van de veldinventarisaties en de exacte inrichtingsplannen.

Toetsing Natuurbeschermingswet

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Natuurmonumenten ondergebracht. Beoordeeld zal worden of activiteiten of ingrepen in, of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de aangewezen waarden van deze gebieden. In de quickscan wordt geconcludeerd dat negatieve effecten als gevolg van verandering in de waterhuishouding op de Beschermden Natuurmonumenten, in de nabijheid van de Monnikenberg, niet helemaal kunnen worden uitgesloten. Er wordt daarom een hydrologisch onderzoek verricht om de hydrologische relatie te bepalen tussen de Beschermden Natuurmonumenten en de plannen in het gebied Monnikenberg.

Wanneer uit het hydrologische onderzoek blijkt dat geen negatieve effecten op de Beschermden Natuurmonumenten zullen optreden, dan wordt dit verwerkt in een Voortoets. Wanneer wel negatieve effecten worden verwacht als gevolg van een wijziging in de waterhuishouding, dan zal een habitattoets worden uitgevoerd, die zal moeten uitwijzen of significant negatieve effecten te verwachten zijn. In dat geval zullen aanvullende maatregelen in de plannen worden opgenomen.

Toetsing Ecologische Hoofdstructuur

De bescherming van de EHS komt voort uit de Nota Ruimte, een planologische kernbeslissing van het Rijk. Volgens de Nota Ruimte geldt voor nieuwe ontwikkelingen binnen de groene contouren van de EHS een 'Nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen van groot openbaar belang. In de quickscan wordt geconcludeerd dat aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden als gevolg van hydrologische effecten en verstoring door een toename van recreatie niet kan worden uitgesloten. Om inzichtelijk te krijgen of vervolgstappen in het kader van de EHS noodzakelijk zijn, wordt vooroverleg gevoerd met het bevoegd gezag. Uit dit gesprek zal naar voren komen of een EHS-toets verlangd wordt, waarin in wordt gegaan op het verlies aan kwaliteit en of aanpassing van de plannen of compensatie noodzakelijk is. Wanneer een EHS-toets en compensatieplan noodzakelijk blijken, zal dit parallel geschakeld worden met het compensatieplan dat mogelijk moet worden opgesteld in het kader van de Boswet, gezien de overeenkomsten tussen beide toetsaspecten. De resultaten zullen worden verwerkt in het MER.

Toetsing Boswet

De (her)ontwikkeling van De Monnikenberg vindt deels plaats binnen bos dat valt onder de Boswet. Voor afname in oppervlakte en/of kwaliteit is goedkeuring en compensatie vereist. In het licht van de ontwikkeling kunnen zich twee situaties voordoen waarvoor mogelijk gecompenseerd moet worden:

1. Vermindering van oppervlakte en/of kwaliteit van Boswet locaties;
2. Vermindering van oppervlakte en/of kwaliteit van locaties die zowel onder de Boswet als onder de EHS vallen.

In het MER zal worden beschreven of de (her)ontwikkeling leidt tot compensatieverplichtingen in het kader van de Boswet. Dit hangt af van het verlies aan kwantiteit en kwaliteit van bos dat valt onder de Boswet. Of verlies optreedt, zal worden bepaald aan de hand van een veldinventarisatie. Dit zal worden uitgewerkt tot een compensatieopgave. Afhankelijk van de conclusies van deze opgave wordt vooroverleg gevoerd met het bevoegd gezag, teneinde een compensatieplan op te stellen. Op basis van op te stellen veldkaarten, de bestemmingen in vigerende bestemmingsplannen, gegevens over bestaande bosaanleg- en beheerplannen, e.d., wordt een historisch topografisch overzicht en inventarisatie van historisch kaartmateriaal gemaakt ten behoeve van het inschatten van bos- en bosbodemeleeftijden. Vervolgens wordt op basis van het provinciaal en eventueel aanwezig gemeentelijk compensatiebeleid in relatie tot de Boswet, verificatie van het onderzoek uit het historische kaartmateriaal in het veld en overige veldinventarisatie-resultaten, waaronder inschatting ouderdom en bostype, en een analyse, de compensatieopgave bepaald.

Ook wordt in het MER aangegeven op welke wijze de compensatie kan plaatsvinden en welke locatie(s) daarvoor in beeld zijn.

Opgemerkt wordt nog dat de maatregelen die in het Masterplan Monnikenberg zijn voorzien ter versterking van het landgoed, ook een positieve invloed zouden kunnen hebben op de EHS. Dit zal in het onderzoek worden meegenomen.

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd, dat in het MER dus de volgende natuurwet- en regelgeving zal worden beschreven en getoetst aan de optredende effecten van de ontwikkelingen in het plangebied Monnikenberg:

- beschermde soorten van de Flora- en faunawet;
- externe werking op Beschermde Natuurmonument Zuiderheide / Laarder Wasmeer;
- externe werking en/of directe aantasting van EHS.

6.7 Landschappelijke waarden, cultuurhistorie en archeologie

Rond het jaar 1000 was het terrein van Monnikenberg een veengebied. Vanaf de vroege Middeleeuwen is dit veengebied ontgonnen. Op de diepst gelegen punten ontstonden kleine meertjes. Later kwam er heidegrond die in gebruik was als begrazingsgrond voor schapen. In 1837 is de heide verkaveld in noordoost-zuidwestelijke gerichte stroken. Deze verkaveling is nu nog waarneembaar in de

gelijk gerichte paden en lanen in het gebied. Rond 1960 wordt het Ziekenhuis Hilversum, alsmede een sanatorium, met de naam Boschrand, gebouwd.

In 1871 is de spoorlijn Hilversum-Amersfoort aangelegd. Het gebied wordt hierdoor afgescheiden van Anna's Hoeve en enkele noord-zuid verbindingen komen te vervallen. Midden negentiende eeuw wordt Landgoed Heidepark aangelegd, inclusief een villa, het klooster, dienstwoningen en een aantal lanen. Eind jaren zestig verhuist het Astmacentrum vanuit het Noordwestelijk villagegebied naar het terrein van het voormalige landgoed Heidepark. De lanen zijn grotendeels bewaard gebleven. Er is sprake van landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het plangebied.

In het MER zullen de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het gebied zorgvuldig in kaart worden gebracht. In het Masterplan Monnikenberg is daartoe een aanzet gedaan, maar deze is nog niet uitputtend genoeg voor het MER. Daarom wordt een nader onderzoek verricht. Het landschappelijke en cultuurhistorische deel van het Masterplan Monnikenberg spitst zich toe op het gebied rond het landgoed en zegt minder over het gedeelte van het ziekenhuisterrein. Ook dit gedeelte zal nog nadere aandacht krijgen.

Het onderzoek zal in eerste instantie bestaan uit het voeren van gesprekken met de gemeente Hilversum, afdeling landschap en cultuurhistorie, de provincie Noord-Holland, het provinciale archief en een medewerker van cultuur, de stadsarchivaris van Hilversum, de heemkundekring en het raadplegen van het archief van het klooster. Daarnaast wordt een bureaustudie verricht om het landschap en de cultuurhistorie verder te onderzoeken. In het MER zullen kaarten worden opgenomen uit de verschillende tijdsperiodes, beelden uit het verleden (indien beschikbaar) en een toelichting op het geheel van de resultaten.

De gemeente Hilversum beschikt over een archeologische beleidskaart. Het plangebied ligt in het deelgebied Zuidoostelijk bosgebied (zuidelijke deel van plangebied) en bebouwde kom (noordelijk deel plangebied) gemeente Hilversum. Het is een gebied met een middelhoge verwachting.

Vanwege de voorgenomen verstoring in het gehele plangebied, zal archeologisch onderzoek worden verricht. Het archeologische onderzoek vindt getrapt plaats. In eerste instantie zal een inventariserend onderzoek worden uitgevoerd, startend met een bureauonderzoek. Op grond daarvan zal een Programma van Eisen (PvE) worden opgesteld om het inventariserende veldonderzoek uit te voeren. Voor het bureauonderzoek wordt een plan van aanpak gemaakt en ter goedkeuring voorgelegd aan het bevoegd gezag. Voor het veldonderzoek wordt een PvE gemaakt en eveneens ter goedkeuring voorgelegd aan het bevoegd gezag, nadat het bureauonderzoek is goedgekeurd. Op grond van de onderzoeksresultaten beslist het bevoegd gezag omtrent het vervolg, eventueel een veldonderzoek (proefsleuven) en daarna een selectiebesluit (dit gebeurt nadat de waarde van het terrein bekend is).

Bijlagen

Bijlage 1: Bronnen

“m.e.r.-beoordeling Monnikenberg Hilversum, zorgpark en landgoed”, bureau Ruim-
tewerk, januari 2011

“Masterplan Monnikenberg, een regionaal gezondheidspark en herstel van het
landgoed”, SVP, maart 2011

“Monnikenberg: regionaal gezondheidspark in het groen”; Visie en Randvoorwaar-
den, gemeente Hilversum, januari 2004

Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie, provincie Noord Holland, 16 fe-
bruari 2010

Onderzoek Externe veiligheid, Bestemmingsplan Hilversum 'Van Riebeeckwar-
tier/Bonairelaan', Oranjewoud, mei 2008

Kwantitatieve risicoanalyse fa. Brandsma te Hilversum, AVIV, maart 2010

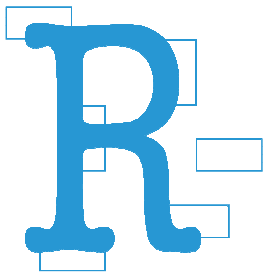
Advies haalbaarheid Mussenstraat fase 2 te Hilversum met betrekking tot Externe
Veiligheid, AVIV, 6 juli 2010

Akoestisch onderzoek reconstructie Soestdijkerstraatweg, Wolf en Dikken, 29 mei
2009

Onderzoek luchtkwaliteit Soestdijkerstraatweg, Wolf en Dikken, 3 juni 2009

Voorlopig ontwerp IBP 2011 deel 1, nota voor B&W, gemeente Hilversum, 8 juni
2009

“Quickscan natuurtoets herstructurering Monnikenberg, Hilversum”, Inventarisatie
en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving,
17 december 2010, Ecogroen Advies

bureau RuimteWerk

Stationsplein 3a

8011 CW Zwolle

t 038 425 43 21

f 038 425 43 28

info@bureauruimteWerk.nl